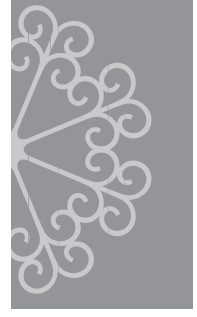

בית מדרש

338

בשבילי הפרשה

פרשת תצוה תשע"ט

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD	5:25
Brooklyn, NY	5:12
Chicago, IL	5:03
Johannesburg, S. Africa	6:32
Lakewood/Deal, NJ	5:14
London, UK	4:59
Los Angeles, CA	5:18
Manchester, UK	5:00
Monsey, NY	5:12
Montreal, Quebec	5:03
Toronto, Ontario	5:29
Yerushalayim	4:50
Zurich, Switzerland	5:30

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

תצוה

היסח הדעת בתפלין

בציץ כתיב, והיה על מצחו תמיד, ע' יומא ז' מכאן שלא יסיח דעתו מהציץ, וק"ו בתפלין שיש בהם יותר אזכרות. וע' סוכה כ"ו ע"א שינת עראי מותר בתפלין. והקשו הראשונים איך שינת עראי מותרת בתפלין דאז אין חשש שמא יפח (ואיסור זה מבואר בשבת מ"ט ע"א) הרי יש איסור היסח הדעת בתפלין כמבואר ביומא הנ"ל. ותי' הרא"ש בברכות פ"ג סי' כ"ח בשם רבינו יונה דהיסח הדעת לא הוי אלא שחוק וקלות ראש, אבל כשעומד ביראה אף שמתעסק באומנותו ובצרכיו ואין דעתו עליהן ממש אין זה היסח הדעת, דאלת"ה איך יוכל אדם להניח תפלין כל היום, וכן נמי מתנמנם אין כאן היסח הדעת דאדרבה הוא שוכח הבלי העולם ואין כאן קלות ראש.

אך בשאג"א ל"ט כתב שהרמב"ם חולק שכתב בפ"ד מתפלין ה"ג המצטער ומי שאין דעתו מיושבת ונכונה עליו פטור מן התפלין שהמניח תפלין אסור לו להסיח דעתו מהם. וכתב השאג"א דהרי מצטער אינו עומד בשחוק וקלות ראש, אדרבה הוא מוכנע ומדוכא ואפ"ה פטור משום היסח הדעת. וכן הוכיח מהרמב"ן בתורת האדם מובא ביו"ד שפ"ח שכתב "ומבעיא לאבל לאותובי דעתיה ומכין להו לתפלין שלא יסיח דעתו מהם הלכך מניח להו בישוב דעתו אבל בשעת בכי והספד לא מנח להו".

וע"ש בשאג"א סי' מ' דלפי הרמב"ם צריך ליישב קו' הרא"ש משינה עפ"י הר"ן דלא ידוע לן שיעור החיוב למשמש והיסח הדעת, ועל"פ שיעור זה הוא יותר משיעור ק' אמה שקבעו בגמ' לשיעור שינת עראי. והקשה השאג"א סתירה בטור דבסי' ל"ח העתיק דברי הרמב"ם ובסי' מ"ד העתיק דברי הרא"ש.

ונמצא קו' על הרמב"ם (אא"כ נימא כתי' השאג"א) וקו' על הטור.

וכתב בפרי יצחק ח"א ה' ה' לרע"ך דעת הרמב"ם עפ"י המג"א ש"ח י"א דלמ"ד שבת לאו זמן תפלין, אם הניח תפלין בשבת אינו חייב למשמש בהן. והיינו משום שהחיוב למשמש שלא יסיח דעתו הוא רק בזמן מצוותן אבל אם מניח בשבת א"צ ליהזר מהיסח הדעת. וכל הילפותא הוא מלבישת הציץ דגם זה מצוה הוא ובשעת המצוה אסור להסיח דעת. ובזה מיושב הא דישן בתפלין שינת עראי ולא חיישנן משום היסח הדעת כיון דאז אין מקיים המצוה, אבל בשינת קבע הוא מחשש שמא יפח בהן, וזה ודאי אסור גם שלא בזמן מצוות, כ"ז שלבוש בהם.

דברי הבהירונו

ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד (כזכ)

צריך להבין מדוע נאמר "אליך"
דווקא?

הרמב"ן ביאר, שיביאו לפני
משה כדי שיראה אם הוא זך
וראוי.

והקשה מרן רה"י שה"ת הגאון
רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל: וכי

לא היה בכלל ישראל מי שמבין בטיב השמן
יותר ממשה רבנו, שהוצרכו להביא אליו
דווקא?

ותירץ: נאמר בתהלים (קלג) "הנה מה
טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, כשמן
הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן
שיורד על פי מידותיו". ומבואר במדרש
שנאמר בפס' פעמיים "זקן" ללמד שכ

דברי הימים

נושא בעול עם חברו

רבים התלמידים אשר הרגי'
שו "קרבה מיוחדת" ממרן ראש
הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל
זצוק"ל. התחושה הייתה ש"אלי
ראש הישיבה מתייחס באופן
מיוחד". הרגשה זו אמיתית
הייתה, שהרי באמת אליהם מרן
זצ"ל התייחס באופן מיוחד, אלא
שכמותם היו כל תלמידי הישי'
בה, כאשר כל אחד ואחד מרגיש
שהוא המיוחד בעיני מרן רה"י זצ"ל.

תחושה זו נבעה מהאהבה ומהנשיאה
בעול שחשו מצדו של מרן רה"י זצ"ל
כלפיהם, בין בעניינים הנוגעים ללימוד
ועבודת ה' ובין בענייני חולין, שמחות או
חלילה להיפך.

אחד מבני הישיבה נכנס למרן רה"י, הוא
סיפר שאביו בבית החולים והוא מבקש
שרה"י יתפלל לרפואתו השלמה. רה"י נטל

שהיה על זקנו של אהרן הרי זה כאילו היה
על זקנו של משה, וזהו שפתח קודם ואמר
"שבת אחים גם יחד", שהיו כ"כ מאוחדים
ואוהבים זה את זה עד שכשהיה השמן על
זקן אהרן הרגיש משה כאילו הוא על זקנו
שלו.

וכמו"כ כששלח הקב"ה את משה לגאול
את ישראל ממצרים, התעכב משה שבוע
ימים מחשש שמא יפגע כבודו של אהרן.
ומאיך העיד הקב"ה גם על אהרן "וראך
ושמח בלבו".

הרי שמכח אהבתם הרגיש כל אחד שמה
שנמצא אצל אחיו כאילו נמצא אצלו, וכל
מה שעושה אחיו כאילו עושה הוא בעצמו.

לפיכך אמר הכתוב "ויקחו אליך שמן"
וגו', ללמד שלקחת השמן עבור אהרן
חשובה כאילו נלקח עבור משה, למרות
שלמשה לא היה כל עסק עם שמן זה.

את הפתק וצרפו למאות השמות עליהם
הוא מתפלל בקביעות. אולם בזה לא תמה
נשיאתו בעול עם התלמיד.

כעבור כמה ימים הופיע רה"י בבית החר'
לים לבקר את החולה. החולה ומשפחתו
נרעשו מהזכות שזכו לביקורו של רה"י,
החולה עצמו לא הכיר את רבינו, אולם
רבינו בא לבקרו כדי לשאת בעול עם בנו,
תלמיד הישיבה.

באחת השנים התקבל ללמוד בישיבה
הקטנה של הישיבה בחור נכה. התברר,
שהיות ובית המדרש של הישיבה שוכן
בקומה גבוהה, יהיה לו קושי לעלות את
המדרגות עד לבית המדרש.

מרן רה"י לא היסס, על אתר דאג להתקין
בישיבה מעלית שעלתה לישיבה עשרות
אלפי שקלים במיוחד לצורך אותו בחור.
העיקר שיוכל להיות כמו כולם בבית המד'
רש ולהשקיע את כוחותיו בלימוד התורה
מבלי דאגות אחרות.

שהכל ברא לכבודו

לכבוד ולתפארת

"ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת" (שמות כח, ב), וכן להלן (כח, מ) נאמר "ולבני אהרן תעשה כתנת, ועשית להם אבנטים, ומגבעות תעשה לכבוד ולתפארת", ופירש הספורנו: "לכבוד" - לכבוד הא-ל יתברך, בהיותם בגדי קדש לעבודתו, וכן כתב הרמב"ן: "שיעשו בגדי קדש לאהרן לשרת בהם לכבוד השם השוכן בתוכם".

וכתב עוד הרמב"ן: "לכבוד ולתפארת" - שיהיה נכבד ומפואר במלבושים נכבדים ומפוארים, כמו שאמר הכתוב כחתן יכהן פאר (ישעיה סא, י), כי אלה הבגדים לבושי מלכות הן, כדמותן ילבשו המלכים בזמן התורה.

והנה מאידך אמרו בגמ' (מגילה יב.): "בהראותו את עושר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו" (אסתר א, ד) - מלמד שלבש בגדי כהונה ונתעטף ועמד, כתיב הכא יקר תפארת גדולתו, וכתוב התם לכבוד ולתפארת.

אחשוורוש הרשע ביזה את כלי הקדש של ביהמ"ק, וחילל את קדושתם וקדושת בגדי כהונה, ולקח לעצמו את הכבוד הזה.

שהכל ברא לכבודו – מלכות היא כבוד

"שהכל ברא לכבודו" – כל הנבראים והבריאה כולה לא נבראו אלא לתכלית אחת והיא לכבוד ה' יתברך, כי הוא ית' מלך

ים סוף היה נכבד וחשוב מאד על כל העמים שראו כל הנסים שעשה הקב"ה עמהם, והם ממלכת כהנים וגוי קדוש לה' ית', ואלו הארורים, עמלק יש"ו, בא וצינן וזלזל את הרתיחה ואת הפחד ויראת הכבוד ממלכות שמים ומישראל.

בוזה בן בוזה

וזהו שורשו של עמלק - עשו, "ויבז עשו את הבכורה" - ביזה עבודתו של מקום. ומובא בבעל הטורים שם, (וכן הוא באסת"ר), כי על עשו נאמר 'ויבז', וכן בהמן נאמר 'ויבז בעיניו לשלוח יד' - בוזה בן בוזה.

וזה מה שכתוב (שמות יז, טז) "כי יד על כס י-ה מלחמה לה' בעמלק מדור דור" - נשבע הקב"ה שאין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה שמו של עמלק כולו, וכשימחה שמו יהיה השם שלם והכסא שלם (רש"י). כי הכסא הוא המלכות, וכל זמן שיש זכר לעמלק הדורש כל הכבוד לעצמו ונלחם בשמים, אין הכסא שלם, ורק כשימחה שמו של עמלק כולו, כנגד שרוצה עמלק את הכל, כמ"ש "וכל זה איננו שוה לי" ולא ישאר זכר ממנו תחת השמים, אז תהיה מלכות שמים שלמה.

דברים העומדים ברומו של עולם

וכל אחד צריך למחות את זכר עמלק מקרבו, שכל זלזול ח"ו בתורה ובתפלה או לזלזול בחברו הוא זה "זכר עמלק".

והנה על התפלה שהיא במקום עבודה עליה אמרו בגמ' (ברכות ו:): "כרום זולות

מלכי המלכים מלך הכבוד, וכל הנמצאים והנבראים נותנים כבוד למלך.

ובודאי משרתי המלך העוסקים בעבודתו חייבים ללבוש בגדי כבוד לכבודו של מלך מלכי המלכים הקב"ה.

לא כן הרשעים הרוצים ליטול הכבוד לעצמם, וזו כל מלחמתם נגד ה' ונגד משיחו, שאין רוצים בכבוד שמים אלא לעצמם.

וכן המן, כל העולם כורעים ומשתחווים לו מלבד איש יהודי, ואומר וכל זה איננו שוה לי. ופירש רש"י "איני חש לכל הכבוד הזה".

כל הכבוד אינו נחשב בעיניו לכלום כשיש אדם אחד בעולם שאינו מכבדו, חפץ הוא שכל הכבוד יהיה שייך לו, ואם יש יהודי אחד בעולם שמכבד את מלכות שמים, כל זה איננו שווה לו.

אין הכסא שלם עד שימחה שמו עול עמלק

"זכור את אשר עשה לך עמלק" (דברי"ה כה, יז). זה כל מלחמתו של עמלק במלכות שמים, להוריד את כבוד שמים ולהגביה את כבודו.

"אשר קרך בדרך" - פירש רש"י "לשון קור וחום, צננך והפשירך מרתיחתך, שהיו האומות יראים להלחם בכס ובא זה והתחיל והראה מקום לאחרים, משל לאמבטי ורתחת שאין כל בריה יכולה לירד בתוכה, בא בן בליעל אחד קפץ וירד לתוכה, אף על פי שנכוה הקרה אותה בפני אחרים".

כלל ישראל לאחר יציאת מצרים וקריעת

כג): "ולא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערותך עליו", ופירש ושי"י: והרי דברים קל וחומר, ומה אבנים הללו שאין בהם דעת להקפיד על בזיונו, אמרה תורה הואיל ויש בהם צורך לא תנהג בהם מנהג בזיון, חבירך שהוא בדמות יוצרך, ומקפיד על בזיונו, על אחת כמה וכמה.

והרי האבנים במקום קדוש הן, ומהו הק"ו, אך באמת אין כאן סרך קושיא, כי חברך 'שהוא בדמות יוצרך' קדוש יותר. וא"כ המתנהג בבזיון וזלזול הר"ז פוגע ח"ו בדמות יוצרו, האין זה זכר עמלק שחייבין למחותו מלב.

כל אלו דברים שאנו עוסקים בהם יום יום ואין אנו מעריכים אותם כהוגן, ועל כן צריך למחות מתוך תוכנו את זכר עמלק, שלא לזלזל ח"ו בעבודתנו בתורתנו וביראתנו, לדעת כי הם יקרים מכל יקר, ולתת כבוד לתורה לתפלה וליראה, ולחברך שהוא בדמות יוצרך. ובזה נזכה להבטחת "כי מחה אמחה את זכר עמלק", ויהי כבוד הי לעולם.

פני שכינה, ואחת מהן היא כת לצים, ובה כמה דרגות עיי"ש, והדרגה הרביעית שם היא: "הקובע עצמו לשיחה בטלה ודברים בטלים כדרך יושבי קרנות, וזה מפני שהוא בטל מדברי תורה, כי בזמן זה שקבע עצמו לדברים בטלים, הרי יכל להשיג נעימות נצח ולקנות חיי עולם והוא ממירם בדברים בטלים - אין זה כי אם בזות תורת ה' ושכר העולם הבא".

אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ה'

"אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ה'" (משלי ב, ד) - כשתעקור מלבך כל זלזול ביראת ה' אז תזכה להבין יראת ה', כי תדע להעריך את יראת ה' אל נכון, ותבין יראת ה' מהי.

ולא תעלה במעלות על מזבחי
והנה נאמר בסוף פרשת יתרו (שמות כ,

לבני אדם, אלו דברים שעומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלין בהם".

וכן על התורה הקדושה אמרו (הוריות יג.) "יקרה היא מפנינים" מכה"ג שנכנס לפני ולפנים, ולמה דרשו כן, כי אין להשוותה לפנינים ממש, לכן אמרו יותר מכהן גדול, כי הכה"ג המקודש באנשים, במקום הקדוש ביותר, ביום הקדוש, ועובד שם את ה', וזה בני אדם מכבדים, והתורה יקרה אף מעבודה כזו.

ושנינו באבות (פ"ג מ"ב) "ר"ח בן תרדיון אומר שנים שיושבים ואין ביניהם ד"ת הר"ז מושב ליצים, דכתיב ובמושב ליצים לא ישב", ומבאר הרמב"ם (בפירוש המשניות שם) שהראיה היא מסוף הפסוק שנאמר "כי אם בתורת ה' חפצו", הרי כי רק משום כך לא ישב במושב ליצים שהוא המושב אשר אין בו תורת ה'.

וכתב רבינו יונה בשערי תשובה (ג, קעז), בענין ארבע כיתות שאינם מקבלין

The Unifying Factor

Harav Hagaon Shmuel Friedman Shlita

At the end of this week's parashah we find the commandment to build the *mizbei'ach haketores*: תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ. This seems like an odd place, since Parashas Terumah is the parashah in which Hakadosh Baruch Hu commanded Klal Yisrael to build the Mishkan and the *keilim*: the *aron*, the *shulchan*, the *menorah*, and the *mizbei'ach hachitzon*. The focus of Parashas Tetzaveh, on the other hand, is the kohanim and the *bigdei kehunah*. Why, then, is the commandment to build the *mizbei'ach haketores* placed in Parashas Tetzaveh, instead of in Parashas Terumah together with all the other *keilim*? This question is asked by many Rishonim, including the Ramban, Ibn Ezra, and Sforno.

The *Midrash Tanchuma*, in this week's parashah, tells us that the Shechinah descended upon the Mishkan only after the *ketores* was brought:

א"ר יצחק בן אליעזר תדע לך שנעשה המשכן וכל כליו ושחט את הקרבנות והקריבו וערך על המזבח וסדר את השלחן ואת המנורה ואת הכל ולא ירדה שכינה עד שהקריבו את הקטורת.

The *Midrash Tanchuma* also teaches that Hashem said that of all the offerings in the Mishkan, the *ketores* is most precious to Him:

אמר הקדוש ברוך הוא מכל הקרבנות שאתם מקריבין אין חביב עלי כקטרת, תדע שכל הקרבנות כולן לצרכיהן של ישראל כיצד החטאת היתה באה על החטא והאשם כן העולה באה על הרהור הלב השלמים אינן באין אלא לכפרה שהן באין על מצות עשה אבל הקטרת אינה באה לא על החטא ולא על עון ולא על האשם. אלא על השמחה הוי שמן וקטרת ישמח לב.

Other *korbanos* are brought for the purpose of achieving *kapparah*, but the *ketores* is unrelated to any transgression; its purpose is to bring *simchah* to the Ribbono Shel Olam.

So special was the *ketores* that one of the main *avodos* of the Kohen Gadol on Yom Kippur was offering *ketores* inside the Kodosh Hakodashim.

We also find, in the Gemara in *Shabbos*, that after Moshe Rabbeinu's debate with the *malachim*, the *malachim* became friendly with him and gave him presents. Even the Malach Hamaves gave Moshe something – he gave him the secret of the *ketores*, teaching him that the *ketores* has the power to stop a plague and eliminate the force of *din*.

What is so special about the *ketores*? Why does it have the ability to stop a plague and remove judgment? Why was it specifically the *ketores* that brought down the Shechinah? And why does it bring *simchah* to Hashem?

Furthermore, in the *machlokes* of Korach, it was specifically the *avodah* of the *ketores* that was used to determine who was fit for *kehunah*. Why was the *ketores* chosen, over any other *avodah* in the Mishkan, for this purpose?

The Essence of Kehunah

Ketores, it seems, represents the essence of *kehunah*. The commandment to build the *mizbei'ach haketores* appears in Parashas Tetzaveh, the parashah of *kehunah*, because *ketores*, more than anything, defines *kehunah*. For that reason, the *zer zahav*, which represented the *kesser kehunah*, was placed specifically on the *mizbei'ach haketores*. That is also why the *ketores* was used to differentiate between Aharon, the true kohen, and Korach and his followers, who had not been chosen by Hashem for *kehunah*.

Rav Moshe Rosenman, in his *sefer Simchas Mordechai*, explains why the *ketores* is so fundamental to *kehunah*. He cites a teaching of the Maharal (*Derech Chaim* on *Avos*, 1:12), regarding the Mishnah that states:

הלל אומר הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה.

What does it mean to be a *talmid* of Aharon? The Maharal teaches that the Kohen Gadol would connect all of Klal Yisrael and unify them into one

nation, with one Mishkan and one *mizbei'ach*. In contrast to the other nations, who have many priests, Klal Yisrael have only one Hashem, one Torah, and one Kohen Gadol.

Aharon would bring all the Yidden together, ensuring that there was no *machlokes* among them. We see, then, that the *tafkid* of Aharon Hakohen specifically, and that of the entire Shevet Levi in general, was to unify Klal Yisrael into one nation. That's also why there's a special mitzvah for the kohanim to bentch Klal Yisrael: since it's their responsibility to ensure that there is no divisiveness in Klal Yisrael, they are commanded to bless Klal Yisrael every day with love.

What was the source of Aharon's ability to unify all of Klal Yisrael? It was his *lev tov*. On the words: וְרָאָה וְשָׂמַח בְּלִבּוֹ, the Midrash teaches that Aharon Hakohen genuinely rejoiced when Hashem appointed his younger brother Moshe to be the leader of Klal Yisrael and redeem them from Mitzrayim. In reward, Hashem said that the heart that was happy for his brother's greatness should be adored with the Urim Vetumim.

Aharon Hakohen was devoid of all bad *middos*; he truly desired the good of everyone in Klal Yisrael. Because of that *lev tov*, he merited *kehunah*.

Aharon saw only the good in others, not their flaws. Through the purity of his heart, Aharon was able to make all of Klal Yisrael feel connected, thus unifying them into one nation.

The Inclusivity of Ketores

This idea of *achdus* is reflected in the *avodah* of the *ketores*. The *ketores* comprised eleven ingredients, including *chelbenah*, which had a bad smell. Yet when the *chelbenah* was combined with the other spices of the *ketores*, the resulting fragrance was so pleasing that women in Yerushalayim had no need for perfume.

From the fact that *chelbenah* was included in the *ketores*, the Gemara (*Kerisus* 6b) derives that a *taanis tzibbur* must include sinners in order for it to be considered a *taanis*. Similarly, the opening words of the davening on Yom Kippur are: על דעת המקום ועל דעת הקהל אנו מתירים להתפלל עם: העבריינים. We introduce the *avodah* of Yom Kippur with the idea that Klal Yisrael are unified, and that this unity – which encompasses both *tzaddikim* as well as sinners – creates a beautiful fragrance.

The *ketores*, then, is a symbol of *achdus*. That *achdus* is what brings *simchah* to the Ribbono Shel Olam and what has the power to bring down the Shechinah.

The *ketores* represents the inclusion of every Yid, including sinners, in Klal Yisrael. Our inclusion of these sinners is a statement that at the core, every Yid is essentially good. If a Yid sins, it's incidental, not a reflection of who they really are.

Rather than distance a sinner, we are supposed to look at their *maalos* and draw them closer to Torah, as the Mishnah teaches that we are meant to follow Aharon's example and be *אוהב את הבריות ומקרבן לתורה*.

Perhaps this is why it is considered meritorious to recite the *parashah* of *ketores* before davening. Just as it is advisable for a person to verbally accept upon himself the mitzvah of *לרעך כמוך* before davening, which connects him to the rest of Klal Yisrael so that his tefillos should be accepted, so, too, reciting the *parashah* of *ketores* – which evokes the *achdus* of Klal Yisrael – is a way of connecting all Yidden to each other and to their Father in Heaven. The word *ketores* is actually related, in Aramaic, to the word *keshet*, which reflects the idea that the purpose of the *ketores* is to bring about connection.

This understanding of the function of the *ketores* can shed light on Chazal's teaching that the *ketores* atones for *lashon hara*. Focusing on the good in the other, rather than seeing the bad, helps a person avoid *lashon hara*.

On Yom Kippur, the *ketores*, whose purpose is to bring about *achdus*, is brought specifically by the Kohen Gadol, whose job is to unify Klal Yisrael and connect them with their Father in Heaven. This dispels Heavenly anger and eliminates *din* from Klal Yisrael, as the Malach Hamaves taught Moshe Rabbeinu. It also brings *brachah* to Klal Yisrael, as the Gemara teaches that offering *ketores* was a *segulah* for wealth.

We can add that the *avodah* of unifying Klal Yisrael is not limited to the Kohen Gadol and other kohanim, as the Rambam teaches, at the end of *Hilchos Shemittah Veyovel*, that the role of Shevet Levi – including the job of creating *achdus* in Klal Yisrael – can be achieved by any person who desires to come close to the Ribbono Shel Olam.